

Helyi fejlesztés - a TEHO-tól a társadalmi innovációig (OTKA K 112928 számú szerződés)

Gazdaságtudományi Kar
Faculty of Economics

Eger, 2015. november 19.

Tartalom

- Elemzési keretek: a helyi fejlesztés fogalma, feltételrendszere
- A magyarországi helyi fejlesztés korszakai:
  - Előzmények és első jelek (1990 előtt)
  - Spontán kezdeményezések (1990-1995)
  - Térségi együttműködések intézményesülése (1996-2001)
  - Erősödő állami irányítás és kontroll (2002-2010)
  - Mélyülő központosítás és spontán társadalmi innovációk (2011-)
- Lehetséges foratókönyvek
- Összegzés

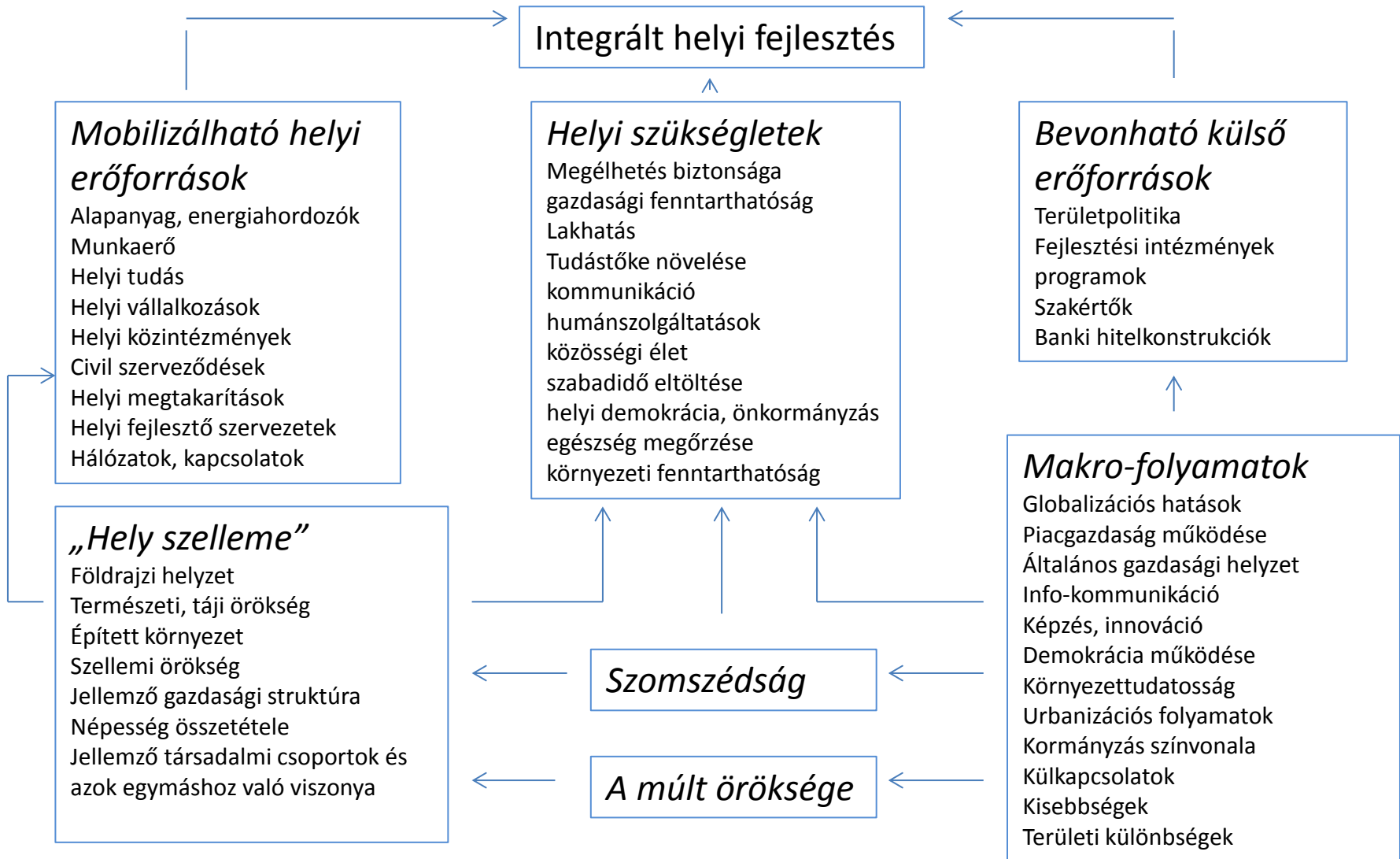
Elemzési keretek - értelmezés

- Helyi fejlesztés:
  - a helyi szükségletek teljesebb és szélesebb körű kielégítése érdekében
  - alapvetően helyi kezdeményezésre
  - helyi erőforrásokra építve
  - a helyiek bevonásával történő,
  - helyi kontroll alatt megvalósuló
  - tudatos beavatkozás a helyi fejlődési folyamatokba.

Térségi együttműködésben
(Vidéki fókusszal)

Elemzési keretek - feltételrendszer

Előzmények és első jelek (1990 előtt)

- Állam-szocialista rendszer

- Az alap:

- Monolitikus fejlődésfelfogás
- Az erős helyi közösségek nem kívánatosak
- Forráshiány
- Erős centralizáltság: a helyi mozgástér max. a központi döntések helyi legitimálására

- Enyhülés:

- helyi közösségek szerveződése
  - Települési bázis, területi elszigeteltség
  - Kulturális szférával erős kapcsolat
  - Hivatalos fejlesztéspolitikán való kívül rekesztettség
- helyi erőforrások mozgósítása
  - TEHO, városkörnyéki alap

Következmény:

- Egyéni, helyi kezdeményezőkézség elvesztése
- Települések, szintek közötti ellentétek
- Nagy területi különbségek – településkategóriák szerint

Spontán kezdeményezések (1990-1995)

- Rendszerváltás
  - Helyi autonómia települési bázison
    - erős helyi önkormányzatok
    - Területi atomizáltság
  - Összeomlott gazdaság
    - saját bevételek, vállalkozói hozzájárulás hiánya
    - vállalkozó önkormányzat koncepciója
    - versengés a befektetőkért
  - Privatizáció
    - Kényszervállalkozások
    - Külső függőség
  - Központi programok az alpinfrastruktúra településszintű kiépítésére
  - Pályázati rendszerek általánossá válása
  - Helyi fejlesztést települések és szektorok közötti összefogásban ösztönző pályázat
- Önkormányzatok főszerepbe és lépéskényszerbe eszközök nélkül
- Helyi gazdasági bázis hiánya
- Alapinfra központú fejlesztés
- Pályázatok által sugallt célok
- Kistérségi fejlesztési együttműködés gondolatának megjelenése

Térségi együttműködések intézményesülése (1996-2001)

- Területfejlesztés paradigmaváltása
- Gazdaságfejlesztés felértékelődése
- Kistérségi gondolat térhódítása minden ágazatban
- Civil szervezetekkel szembeni bizalmatlanság
- SAPARD programra felkészülés
- Kistérségi önkormányzati fejlesztési társulások
- Vidékfejlesztési térségi partnerségek
- Helyi / kistérségi gazdaságfejlesztési stratégiák

Erősödő állami kontroll és egységesítés (2002-2010)

- Kistérségi megbízottak
- Kistérségi (többcélú) önkormányzati társulások és hivatalok egész országot lefedő rendszere
- Hangsúlyok eltolódása a fejlesztésről az igazgatás és szolgáltatás-ellátás irányába
- Vidékfejlesztési szervezetek egységesítése, társulásokhoz igazítása
- Csatlakozás az EU-hoz
  - pályázati lehetőségek kiszélesedése
  - Helyi partnerség megkövetelése
  - Külföldi jó gyakorlatok
- Egységes szervezeti keretek
- Hivatali szemlélet
- Települések halmazaként működő fejlesztési kistérségek
- Infrastruktúra-fejlesztés dominanciája
- Civilek partvonalra kerülése

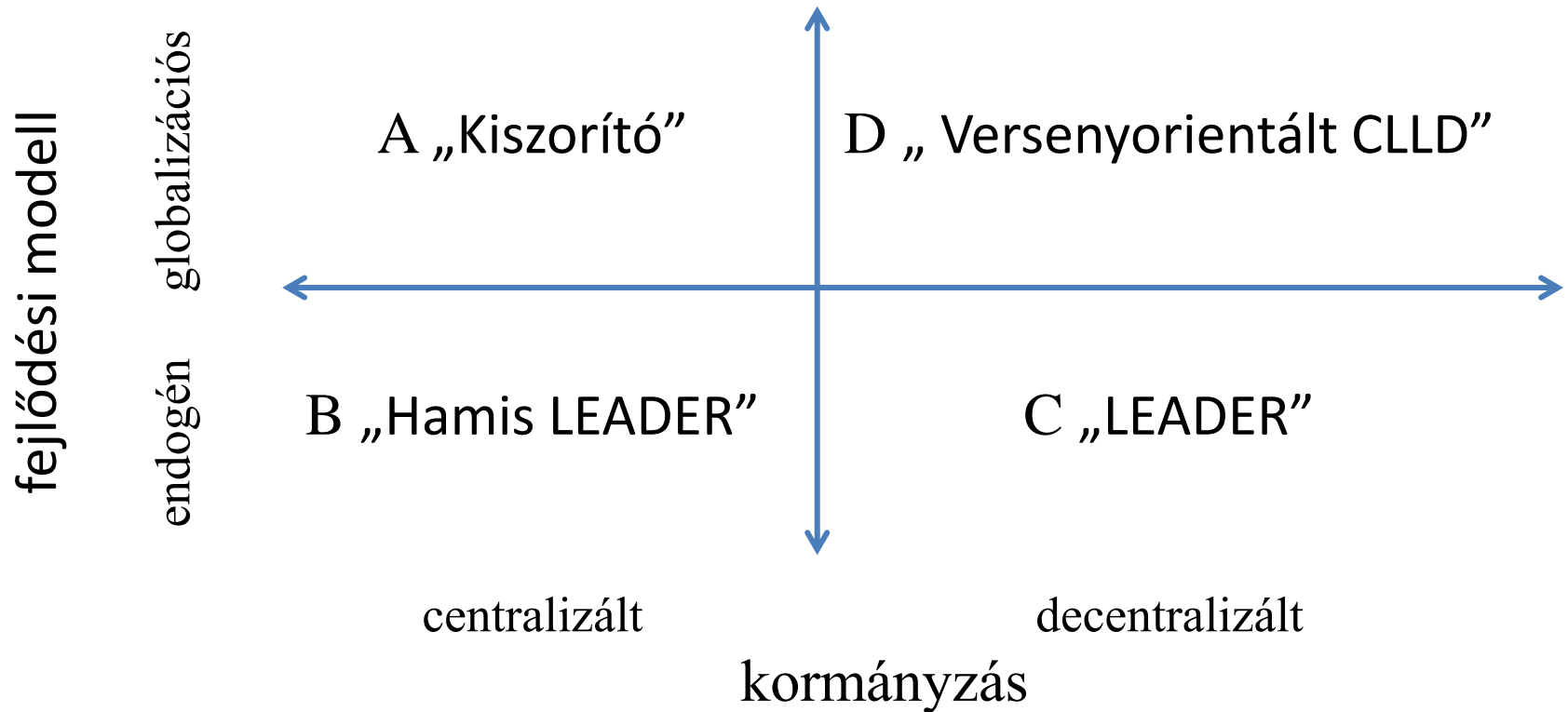

Mélyülő központosítás és spontán társadalmi innovációk (2011-)

- Kistérségi társulások bomlása, megszűnése
- Önkormányzati feladatok és finanszírozás változása
- Járási hivatalok
- LEADER szervezetek átalakulása, számuk csökkenése
- Közfoglalkoztatás dominanciája és terhe
- Szociális szövetkezetek preferálása
- Választóköri pályázati koordináció kiépítése felülről
- Láthatóvá váló társadalmi vállalkozások
- Ágazati társadalmi innovációk térbeni megjelenése
- Helyi / térségi fejlesztés támogatott szervezeti kereteinek beszűkülése
- Több évtizedes kezdeményezések sikere
- Új tartalmak a mainstreamen kívülről

Lehetséges forgatókönyvek

Összegzés

- Fő formáló tényezők
  - Közigazgatási változások – önkormányzati autonómia
  - Szakpolitikai területi integrációs szándékok és innovációk
  - EU hatások – pályázati célok hatása
  - Politikai kitétség
- Szervezeti háttér kezdőponton
  - egyetlen megmaradt helyi fejlesztő szervezet: LEADER HACS – ütközik a LEADER alapelvekkel
  - Kezdő szociális szövetkezetek – szövetkezés nélkül
- Többséyles jövő.

Köszönöm a megtisztelő figyelmet!